

INTEGRUOTOS JAUNIMO POLITIKOS PLĖTRA

Jaunimo tykalų departamentas
pri. Socialinio apsaugos ir darbo ministerijos

© kasto

Jaunimo politikoje dalyvauja įvairios mūsų šalies institucijos, nevyriausybines organizacijos, patys jaunimo atstovai. Siekiant veiklos efektyvumo, ypač svarbu skatinti konstruktyvų tarpusavio bendradarbiavimą ir dialogą tarp visų šių jaunimo politikos dalyvių: tų, kurie atstovauja jaunimui, ir tų, kas yra arčiausiai jaunimo – savivaldybių jaunimo reikalų tarybų, jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo darbuotojų, jaunimo organizacijų narių.

Tarpžinybinio bendradarbiavimu grįsta jaunimo politika pagreitį įgavo 2009 m. Trejus metus Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – JRD prie SADM) vykdė projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. Projekto metu rasti būdai, kaip stiprinti partnerystės ryšius, užtikrinančius efektyvios jaunimo politikos kūrimą.

Projekto darbai padėjo pagrindus tolesnei jaunimo politikos plėtrai ir tarpžinybinio bendradarbiavimo skatinimui visoje Lietuvoje. 2010 m. JRD prie SADM pradėjo įgyvendinti Europos Sąjungos Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos ir valstybės biudžeto finansuotą projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ (kodas

VP1-4.1-VRM-07-V-01-002) (toliau – Projektas).

Projekto metu buvo ne tik tęsiami ankstesni darbai, mezgami nauji ryšiai, skleidžiama patirtis ar skatinamas gerųjų pavyzdžių perėmimas, bet ir išbandyti nauji jaunimo tyrimų instrumentai, surinkta statistinė informacija apie Lietuvos jaunimą, jo padėtį regionuose, diagnozuotos svarbiausios jaunimo problemos, palyginta skirtingose savivaldybėse vykdoma jaunimo politika ir jos efektyvumas, sėkmingai išplėstas atvirų jaunimo centrų ir erdvių tinklas, parengti sertifikuoti jaunimo darbuotojai. Tarp įvairių institucijų ir organizacijų, dirbančių su jaunimu ir jaunimui, užsimezgė gyvas ir nuolatinis dialogas.

Projekto „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ apžvalga leis iš arčiau pažvelgti į projekto metu nuveiktus darbus, pasiektus rezultatus, išgirsti istorijas apie Lietuvos jaunimo politikos procesus.

Jaunimo reikalų departamentas
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

INTEGRUOTA JAUNIMO POLITIKA LIETUVOJE

Lietuvoje jaunimas apibrėžiamas kaip žmonių grupė nuo 14 iki 29 metų. Šiuo laikotarpiu jauni žmonės padeda pagrindus savo tolesniam savarankiškam gyvenimui. Tačiau dėl socialinių, ekonominių ir kitų priežasčių šis laikotarpis jauniems žmonėms neretai yra kupinas iššūkių, todėl įsivirtinimas visuomenėje užtrunka. Valstybė, siekdama padėti jaunam žmogui tinkamai pasiruošti suaugusio žmogaus gyvenimui, imasi įvairių priemonių ir iniciatyvų. Jų visuma vadinama jaunimo politika.

Kas yra integruota jaunimo politika?

Jaunimo politika yra integruota tuomet, kai veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros, kaupiama bendra duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas, derinami skirtingų institucijų veiklos prioritetai, telkiami žmogiškieji ir materialiniai ištekliai sprendžiant jaunimo problemas.

Integruotos jaunimo politikos kryptys:

- jaunimo užimtumo skatinimas,
- jaunimo ugdymo, konsultavimo ir informavimo paslaugų plėtra,
- jaunimo politikos tęstinumo ir efektyvumo užtikrinimas,
- jaunimo politikos priemonių stebėseną.

Jaunimo politikoje skirtingomis formomis dalyvauja įvairios institucijos, organizacijos ir patys jaunimo atstovai, kurie yra nepamainomi patarėjai formuojant jaunimo politiką ne tik vietoje, bet ir visos šalies mastu. Kokybiška, atliepianti jaunimo poreikius ir kurianti naujas galimybes politika įmanoma tik esant sklandžiam dialogui tarp įvairių jaunimo politikos dalyvių. Todėl vienas svarbiausių šiuolaikinės jaunimo politikos ramsčių – tarpžinybinis bendradarbiavimas.

Sąvokos

Tarpsektorinis bendradarbiavimas – tai vienas kitą papildantis bendradarbiavimas tarp skirtingų sektorių: valdžios, valstybinių institucijų (sveikata, švietimas, aplinka, kultūra, sportas ir kt.), visuomenės, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir žiniasklaidos.

Tarpžinybinis bendradarbiavimas – tai vienas kitą papildantis bendradarbiavimas, apimantis vieno iš sektorių (valstybinio, verslo ar nevyriausybinių) skirtingos specializacijos atstovus iš daugiau nei vienos žinybos. Esminis tarpžinybinio bendradarbiavimo bruožas – skirtingų viena kitai nepavaldžių struktūrų tarpusavio veiksmų derinimas.

KODĖL SVARBU BENDRADARBIAUTI?

GERESNIS PROBLEMŲ MATYMAS

Įvairios institucijos ir organizacijos mato tą pačią problemą skirtingais aspektais. Dirbant išvien visiems jaunimo politikos dalyviams tai padeda pamatyti platesnį problemų lauką ir spręsti ne tik pačias problemas, bet ir nustatyti jų priežastis.

GERIAU PANAUDOJAMAS FINANSAVIMAS

Tarpžinybinis bendradarbiavimas padeda optimizuoti finansinių ir žmogiškųjų išteklių naudojimą, nes drauge dirba panašius tikslus ir programas turinčios įstaigos.

IŠSAMESNĖ INFORMACIJA

Tapdamos partneriais įvairios įstaigos ir organizacijos konsultuojasi ir dalijasi savo surinkta informacija, kuri kitu atveju gali būti neprieinama atskiroms įstaigoms ar organizacijoms.

BENDRAS PLANAVIMAS

Tarpusavyje bendradarbiaujančios įstaigos ir organizacijos kuria bendrus planus, programas ir priemones.

Tačiau ne visada institucijoms, organizacijoms ir jaunimui paprasta tarpusavyje susikalbėti. Be to, jaunimo politika susijusi su didele kaita – keičiasi jauni žmonės, jų poreikiai, viešasis sektorius, dirbantis su jaunimu, organizacijos, atsivaujančios jaunimui.

KOKIE IŠŠŪKIAI TENKA JAUNIMO POLITIKAI?

Bendradarbiavimo efektyvumo duomenų trūkumas

- Trūksta analizės ir duomenų, įrodančių įvairių valstybės institucijų pakankamą tarpusavio bendradarbiavimą.

Neatlikti veiklos kokybės gerinimo įvertinimai

- Tik nedidelė dalis jaunimo nevyriausybinių organizacijų atlieka veiklos kokybės gerinimo vertinimus.

Nepakankamas efektyvumas

- Jaunimo reikalų tarybos savivaldybėje veikia nepakankamai efektyviai.

Bendradarbiavimo priemonių nebuvimas

- Trūksta mechanizmų, padedančių įvairių sričių specialistams plėtoti tarpžinybinį bendradarbiavimą.

JRD prie SADM vykdytas projektas sprendė šiuos iššūkius stiprindamas valstybinį ir nevyriausybinių sektorius, kad šie būtų pasirengę konstruktyviam bendradarbiavimui. Projekto metu buvo sukurtos naujos, patogios partnerystės formos, leidžiančios suvienyti jėgas bendram darbui.

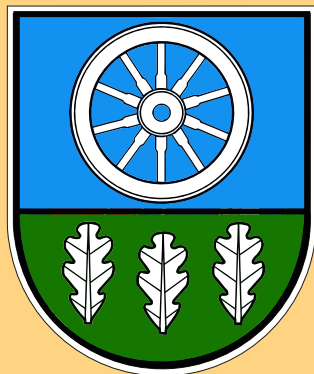

PROJEKTO „INTEGRUOTOS JAUNIMO POLITIKOS PLETRA“ APŽVALGA

Projekto partnerės – 4 savivaldybės

Klaipėdos miesto

Kelmės rajono

Jonavos rajono

Skuodo rajono

Projekto idėja

JRD prie SADM, vykdydamas projektą „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, tęsė projekto „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ metu pradėtas veiklas.

Projekto tikslas

Stiprinti su jaunimu dirbančius valstybinių ir nevyriausybinių sektorius, kurti ir skatinti šių sektorių bendradarbiavimo formas.

Projekto trukmė

**Nuo 2010 m. rugpjūčio 10 d.
iki 2015 m. birželio 30 d.**

Projekto partnerės

Klaipėdos miesto savivaldybė, Kelmės rajono savivaldybė, Jonavos rajono savivaldybė, Skuodo rajono savivaldybė.

Kokie kelti uždaviniai ir kas padaryta projekto metu?

1 Vykdyti sistemingą jaunimo situacijos apžvalgą

Problema -> Fragmentiški, skirtingų žinybų ir pagal skirtingas metodikas parengti jaunimo tyrimai, kurie dažniausiai orientuojasi į atskirus jaunimo grupės segmentus, pavyzdžiui, neorganizuotas jaunimas ar kt. Vertinimų, analizuojančių jau egzistuojančios jaunimo politikos poveikį, trūkumas.

Rezultatas -> Didžiausias dėmesys Projekto metu skirtas jaunimo statistiniam portretui, išskylančių iššūkių ir poreikių analizei bei tyrimams, kiek efektyvi yra jaunimo politika, vykdoma konkrečiose savivaldybėse. Tai padėjo geriau susipažinti su jauni-

mu visoje Lietuvoje, suprasti, kuo gyvena jauni žmonės iš skirtingų regionų ir kokių priemonių jau imtasi, siekiant juos įgalinti.

2 Rengti jaunimo problemų sprendimo planus

Problema -> Iki šiol jaunimo problemų sprendimas daugiausia vykdytas nacionaliniu lygiu, vadovaujantis bendra statistika. Praktika rodo, kad efektyviausias būdas – įgalinti spręsti jaunimo problemas tuos žmones, kurie kasdien dirba su jaunimu konkrečioje vietoje. Įgyvendinti tokį jaunimo problemų sprendimo modelį trukdė silpni organizacijų ir institucijų, dirbančių su jaunimu, tarpusavio ryšiai bei abejo-

nės dėl savo galimybių ir kompetencijų aktyviai spręsti kylančias problemas.

Rezultatas -> 60-yje savivaldybių parengti ir patvirtinti jaunimo problemų sprendimo planai, priemonių planai 2013–2015 metams ir vienas nacionalinis priemonių planas. Paruoštas Jaunimo problemų sprendimo savivaldybėse 2013–2018 metų planų kontrolės ir stebėsenos tvarkos aprašas.

3 Užtikrinti jaunimo politikos kokybę

Problema -> Galinčios jaunimui visa vertiškai atstovauti žinybos ir organizacijos, pavyzdžiui, savivaldybių jaunimo reikalų tarybos, jaunimo organizacijos, žengia pirmuosius žingsnius, siekdamos įsitvirtinti sprendimų priėmimo procese ir įgauti politinės įtakos. Neretai šių organizacijų atstovai susiduria su sunkumais organizuodami savo veiklą, bendraudami su kitomis institucijomis.

Rezultatas -> Kadangi jaunimo politika yra įgyvendinama vietos lygmeniu, t. y. ten, kur jaunas žmogus gyvena, didelė dalis projekto veiklų skirta būtent savivaldoje veikiančioms institucijoms ir organizacijoms. Vietos savivaldos specialistams, jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų atstovams buvo rengiami bendri renginiai, konferencijos, mokymai, kurie padėjo efektyviau planuoti bendras veiklas, suprasti, kodėl bendradarbiaujant kartais kyla sunkumų. Ypatingas dėmesys skirtas jaunimo organizacijų, kurios yra jaunų žmonių balsas, stiprinimui – jų veiklos analizei, efektyvesnės veiklos strategijos parengimui ir t. t.

4 Taikyti geriausius bendradarbiavimo principus ir perduoti gerą patirtį bei turimą informaciją

Problema -> Institucijų ir organizacijų darbas su jaunimu tik savo srityje neatsižvelgiant į patirtį, jau egzistuojančią už institucijos ar organizacijos ribų.

Rezultatas -> Svari projekto veiklų dalis buvo skirta atviro darbo su jaunimu vystymui visoje Lietuvoje ir gerosios patirties pasidalijimui. Tai leido reikšmingai išplėsti atvirų jaunimo centrų ir erdvių tinklą Lietuvoje, tad Projekto naudą tiesiogiai galėjo pajusti ir daugelio regionų jaunimas.

5 Vykdyti jaunimo darbuotojų sertifikavimą

Problema -> Su jaunimu tiesiogiai dirbantys žmonės neturėjo galimybės įvertinti savo sukaupto kompetencijų bagažo, jas sistemingai ugdyti pagal bendrą sistemą, gauti kompetencijų turėjimą patvirtinančią dokumentą.

Rezultatas -> Projekto metu įgyvendinta jaunimo darbuotojų sertifikavimo sistema, kuri visos valstybės lygmeniu užtikrina aukštą kompetencijas turinčių darbuotojų, dirbančių su jaunimu, parengimą; išbandyti jaunimo darbuotojų kompetencijų kėlimo būdai ir formos, numatytos Jaunimo darbuotojų sertifikavimo metodikoje.

SVARBIAUSI PROJEKTO REZULTATAI SKAIČIAIS ↓

41

Tiek savivaldybių jaunimo reikalų tarybų stiprino savo kompetencijas joms skirtuose mokymuose siekiant užtikrinti jaunų žmonių įtraukimą į sprendimų priėmimą.

10

Tiek mokymų buvo suorganizuota regioninių jaunimo organizacijų tarybų (Apskritųjų stalų) atstovams. Mokymų metu dalyviai įgavo naujų žinių ir kompetencijų, būtinų norint efektyviai atstovauti jaunimui.

300

Toks skaičius dalyvių atvyko į pirmą kartą Lietuvoje surengtą Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų forumą.

53

Savivaldybėse buvo atlikti jaunimo problematikos tyrimai ir jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimai.

4

Konferencijos, skirtos valstybinio ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimui.

22

Tiek savivaldybių dalyvavo patirties, vykdam darlą su jaunimu, pasidalijimo renginiuose.

329

Tiek įvertinta su jaunimu dirbančių asmenų.

182

Tiek įteikta jaunimo darbuotojų sertifikatų.

18

Tiek Lietuvos jaunimo organizacijų dalyvavo veiklos kokybės vertinime.

NACIONALINĖS IR REGIONINĖS JAUNIMO POLITIKOS PLETRA

INTEGRUOTA JAUNIMO POLITIKA: BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMAS

Projekto metu įvairiomis veiklomis skatintas kokybiškas bendradarbiavimas tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių atstovų. Didžiausias dėmesys skirtas savivaldybių jaunimo reikalų taryboms (SJRT) ir jaunimo organizacijoms.

Kas vyko projekto metu?

- Atlikti kokybiniai ir kiekybiniai tyrimai, padėję susipažinti su jaunimo situacija šalyje.
- Mokymai ir renginiai, skirti savivaldybių jaunimo reikalų taryboms.
- Mokymai, skirti regioninių jaunimo organizacijų taryboms.
- Jaunimo problemų sprendimo planų parengimas ir jų įgyvendinimo aptarimas.

Įvairių renginių metu tiesiogiai su jaunu dirbantys ir jam atstovaujantys žmonės galėjo stiprinti savo organizacinio darbo kompetencijas, užmegzti bendradarbiavimo ryšius ir tiesiogiai bendrauti su savivaldybių atstovais.

Svarbiausios sąvokos:

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba (SJRT) – visuomeniniais pagrindais prie savivaldybės tarybos veikiantis kolegialus organas, turintis nuolatinės ar laikinosios komisijos statusą. Šiuo metu Lietuvoje yra **57 patvirtintos SJRT**.

Regioninės jaunimo organizacijų tarybos (RJOT) koordinuoja jaunimo organizacijų vienijimąsi bendradarbiavimo, keitimosi informacija, organizacijų galimybių stiprinimo, pozityvaus požiūrio į visuomeninę veiklą formavimo srityse. Šnekamojoje kalboje RJOT labiau žinomas jaunimo organizacijų sąjungos „Apskritasis stalas“ (AS) vardu.

ATSTOVAVIMO JAUNIMO INTERESAMS EFEKTYVUMO DIDINIMAS

Idėja

Stiprios SJRT, galinčios kokybiškai atstovauti jaunimo interesams, turi veikti pagal geriausias organizacinio ir komandinio darbo principus. Tik tokiu būdu SJRT gali tinkamai bendradarbiauti ir su kitomis institucijomis bei organizacijomis. Siekiant, kad SJRT atrastų patogesnes bendradarbiavimo formas ir sustiprėtų, JRD prie SADM pakvietė SJRT narius į renginius, skirtus įgauti naujų žinių, kompetencijų bei sustiprinti ryšius su kitomis SJRT.

Kaip?

Į trijų dienų trukmės renginius buvo pakviesti dviejų gretimų savivaldybių SJRT nariai. Iš viso surengta 20 renginių, kuriuose dalyvavo po 12 žmonių kiekviename. Renginių metu sudarytos komandos, kurios, pasitelkusios jaunimo problemų sprendimo planus, sukūrė savo SJRT ilgalaikės veiklos gaires. Šios gairės būtinos priimant bendrus sprendimus, palankius jaunimui. Kadangi renginiuose dalyvavo kaimyninių SJRT atstovai, jie galėjo geriau susipažinti ir planuoti bendras veiklas. Tokia patirtis labai svarbi ateityje drauge kuriant ir įgyvendinant bendras savivaldybių ilgalaikės veiklos koncepcijas.

Rezultatai

- Renginių dalyviai sustiprino strateginio planavimo kompetencijas ir komandinio darbo įgūdžius.
- Susipažino su efektyvios SJRT veiklos principais ir galimybėmis.
- Išgirdo gerąją Lietuvos ir užsienio šalių patirtį.

Nuomonė iš pirmų lūpų

„Didžiausia pridėtinė vertė, kuri sukuriama renginių metu – atsiradęs pasitikėjimas savimi ir savo kolegomis iš SJRT. Juk ten dirba skirtingų sričių atstovai, kuriems neretai reikia laiko susipažinti ir pasidalyti turima informacija. Be to, jauni žmonės, dalyvaujantys SJRT veikloje, neretai abejoja, ar suaugę, kostiumuoti asmenys išvis gali suprasti jauną žmogų. Renginiai, skirti SJRT, pralaužia ledus, panaikina abejones, sumažina formalumus. Jaunas žmogus, dėstydamas savo nuomonę, siūlydamas tam tikrus dalykus, nebegalvoja, ar viską teisingai sako. Atsiranda pasitikėjimas savimi. Be to, atvažiuavę į bendrus SJRT renginius, nariai įsitikina, kad turi realią galią paveikti sprendimus. Jie pamato, kas vyksta gretimose savivaldybėse, ir pagalvoja: „Aha, štai taip daro kiti. Vadinasi, tai įmanoma, mes taip pat galime pabandyti...“, – sako *Telšių rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore Zenaida Pikiotienė.*

KONSULTACIJOS SAVIVALDYBĖSE

Idėja

Įvairiose Lietuvos savivaldybėse SJRT veiklos efektyvumas ir rezultatai skiriasi. Tokia situacija susiklostė dėl skirtingų jaunimo organizacijų kompetencijų ir jaunimo gebėjimų atstovauti savo interesams. Didelę įtaką jaunimo politikos vykdymui turi ir vietos politikų bei savivaldybės administracijos požiūris į SJRT ir jaunimo reikalų svarbą. JRD prie SADM, siekdamas sustiprinti dialogą tarp jaunimo ir politikų, projekto metu surengė konsultacijas, per kurias aptarti svarbiausi su vietos jaunimu susiję klausimai.

Kas?

Konsultacijos, skirtos SJRT nariams, savivaldybės politikams ir darbuotojams, pavaldžių įstaigų specialistams, jaunimo organizacijų atstovams.

Kaip?

Konsultacijų metu sukurtos sąlygos atsirasti sklandžiam dialogui tarp svarbių sprendimų priėmėjų savivaldoje, SJRT ir jaunimo atstovų. 20 valandų trukmės konsultacijos įvyko 30-yje savivaldybių.

Nuomonė iš pirmų lūpų

„Jaunimo politikai skiriame išties didelį dėmesį, todėl mūsų sėkmės receptas – bendradarbiavimas. Net tais atvejais, kai jaunimas su mumis nesišneka, patys bandome jį prakalbinti. Jei ne visada galime padėti ištekliais, visada galime parodyti kelius, kaip tuos išteklius gauti. Juk bendradarbiavimas su savivaldybe nereiškia nueiti ir parašyti raštą apie tai, kad reikia pinigų kelionei į seminarą kitoje šalyje. Bendradarbiavimas – tai ir dalijimasis geraisiais pavyzdžiais, informacija apie įrankius, galinčius padėti įgyvendinti jaunimo sumanymus. Kai jauni žmonės pajunta, kad jų iš tikrųjų klausomasi, jie atsilygina tuo pačiu. Atsiranda pasitikėjimas“, – sako *Akmenės rajono savivaldybės meras Vitalijus Mitrofanovas.*

APSKRITŪJŲ STALŲ MOKYMAI

Idėja

Regioninės jaunimo organizacijų tarybos (RJOT), arba „Apskritieji stalai“ (AS), vienija įvairias jaunimo organizacijas, veikiančias visoje Lietuvoje. AS padeda jaunimo organizacijoms bendradarbiauti, keistis informacija, ugdyti įvairias kompetencijas. Jų reikšmė jaunimo politikai yra ne mažesnė nei SJRT, todėl šių tarybų stiprinimas ir jų sugebėjimas bendradarbiauti su viešuoju ir privačiu sektoriais – vienas iš sėkmingos jaunimo politikos plėtros garantų. Projekto metu stiprinant AS buvo surengta 10 mokymų, kuriuose tarybų nariai gerino savo bendradarbiavimo įgūdžius ir numatė pagrindines veiklos gaires.

Kas?

Mokymuose dalyvavo atrankos būdu išrinkti 5 AS: Kauno rajono jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“, Ukmergės rajono jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“, Marijampolės jaunimo organizacijų taryba „Apskritasis stalas“, Šilalės rajono visuomeninių jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“, Rokiškio jaunimo organizacijų sąjunga „Apvalus stalas“.

Kaip?

Pirmieji penki mokymai truko tris dienas. Jų metu AS nariams suteikta praktinių ir teorinių žinių apie regioninę jaunimo politiką, savivaldybei deleguotas valstybės funkcijas, darbą su viešuoju sektoriumi. Antrieji mokymai truko dvi dienas ir buvo skirti aptarti bendradarbiavimo galimybes su privačiu sektoriumi.

SAVIVALDYBIŲ JAUNIMO REIKALŲ TARYBŲ FORUMAS

Idėja

Kokie bendradarbiavimo būdai tarp valstybinių, savivaldos institucijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų padėtų vykdyti efektyvesnę jaunimo politiką savivaldybėse? Atsakyti į šį klausimą buvo siekiama projekto metu vykusiame pirmajame Lietuvoje SJRT forume. Šio JRD prie SADM organizuojamo renginio dalyviai ne tik galėjo susipažinti su kolegomis iš kitų regionų, bet ir dalyvauti įvairiose interaktyviose veiklose, padedančiose geriau suprasti jaunimo politikos įgyvendinimą.

Kas?

2014 m. spalio 8 d. Vilniuje susirinko 300 dalyvių iš visos Lietuvos – SJRT ir jaunimo atstovai, vietos politikai, savivaldybių administracijos darbuotojai.

Kaip?

Renginio dalyviai drauge diskutavo ir ieškojo naujų sprendimų, kaip įgyvendinti jaunimo politiką. Interaktyvios veiklos padėjo svečiams įgyti naujų žinių. Gyvojoje bibliotekoje gerą patirtimi dalijosi SJRT atstovai iš skirtingų Lietuvos vietų, Informavimo centre vyko filmukų apie jaunimą ir knygos apie tarpžinybinį bendradarbiavimą pristatymas. Vyko kitos veiklos, kurias organizavo skirtingų savivaldybių atstovai.

Nuomonė iš pirmų lūpų

„Planuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką svarbu stiprinti bendradarbiavimą ir tarp pačių SJRT. Labai džiaugiuosi, kad dalyvaujame pirmajame SJRT forume, tikiuosi, kad tai taps tradicija. Diskusijų metu visi dalyviai buvo suskirstyti į tris grupes, manau, kad tai labai geras sprendimas – tokias pat pareigas einantys žmonės iš skirtingų regionų turėjo progą geriau susipažinti ir pasidalyti savo patirtimi, užduoti kolegoms iš kitų vietovių rūpimus klausimus“, – išpūdžiais dalijasi **Klaipėdos rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore Adelija Radžienė**.

„Esu įsitikinęs, kad jaunimui sukurtas mechanizmas – ir finansavimas, ir atstovavimas – yra pakankamas. Dabar labiausiai reikia pačių jaunų žmonių sąmoningumo. Kai jaunimas kelia aktualius klausimus, siūlo konstruktyvius problemų sprendimus, atsiranda ir atviri jaunimo centrai, ir laisvalaikio zonos, ir kiti reikalingi dalykai. Tokie renginiai kaip šis forumas padeda atrasti gerą patirtį, o tai neseniai įsikūrusioms SJRT ir jaunimo reikalų koordinatoriams padeda užsiauginti daugiau politinių raukmenų“, – sako **Šakių rajono savivaldybės politikas Martinas Eimutis**.

FAKTAIS IR ZINIOMIS GRĮSTA JAUNIMO POLITIKA: JAUNIMO TYRĖJIMAI SAVIVALDYBĖSE

Pirmas ir vienas svarbiausių žingsnių prieš ruošiantis pradėti bendradarbiauti skirtingoms institucijoms ir kurti bendrus planus bei jaunimo veiklas – pažintis su jaunimu. Išsami informacija apie įvairiose Lietuvos vietovėse gyvenantį jaunimą, jo poreikius ir problemas reikalinga valstybinėms, savivaldybių institucijoms, jaunimo organizacijoms. Išsamūs duomenys apie jauno žmogaus situaciją padeda efektyviau įgyvendinti jaunimo politiką. JRD prie SADM, vykdydamas Projektą, atliko jaunimo problematikos tyrimus 53-ose Lietuvos savivaldybėse.

Idėja

Jaunimo problematikos tyrimai padėjo tiksliai sužinoti, kuo skiriasi ir kuo yra panašus jauno žmogaus gyvenimas skirtinguose Lietuvos regionuose ir miestuose. Sužinojus, kokie yra jaunimo, gyvenančio visoje šalyje, poreikiai, įpročiai, gyvenimo būdas, galima taikyti tikslines jaunimo politikos priemones, pritaikytas prie tam tikros savivaldybės specifikos.

Tyrimo imtis

- Tyrime dalyvavo **23 805 jaunuoliai** iš skirtingų Lietuvos savivaldybių.
- Tirtų jaunuolių amžius – **nuo 14 iki 29 metų**.
- Tirti jaunuoliai buvo suskirstyti į dvi amžiaus grupes: jaunesni pateko į **14–18 metų** grupę, vyresni – į **19–29 metų** grupę.
- Dauguma tirtų jaunuolių mokėsi įvairiose švietimo institucijose: gimnazijose, vidurinėse mokyklose, profesinėse mokyklose, universitetuose, kolegijose ir kt.
- Daugiau nei pusė tirtų jaunuolių mokėsi bendrojo lavinimo arba profesinėse mokyklose, beveik **18 proc.** studijavo aukštosiose mokyklose arba universitetuose. Trečdalis jaunuolių dirbo, o beveik **7 proc.** – nei mokėsi, nei dirbo.

Tirtos jaunimo gyvenimo sritys:

mokykla

studijos

darbas

laisvalaikis

draugai

kaimynystė

gyvenimo sąlygos

verslumas

dalyvavimas
neformaliame ugdyme

įpročiai

mityba ir
poilsispsichologinė ir
fizinė savijautalytinė elgsena ir
šėimos planavimas

KAIP TIRTA?

Pasiruošimas

Didelio masto jaunimo problematikos tyrimams JRD prie SADM pasiruošė 2009 m., vykdydamas projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinio sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. Šio projekto metu buvo paruošti ir išbandyti teoriniai instrumentai, reikalingi tyrimams atlikti.

Tyrimų atlikimas

Atliekant tyrimus savivaldybėse, apklausta po 400 jaunų žmonių visose Lietuvos savivaldybėse. Tyrimams pasitelkti kokybiniai ir kiekybiniai tyrimo metodai. Iš pradžių jaunuolių buvo klausiama daugiau nei 100 klausimų, tiesiogiai susijusių su įvairiomis jų gyvenimo sritimis. Vėliau atsakymai buvo analizuojami ir apdorojami statistiniais metodais. Tokia tyrimo strategija leido pažinti kiekvienos savivaldybės jaunimą ir palyginti jaunimo situaciją skirtingose savivaldybėse.

Tyrimų metodas

Jaunimo problematikos tyrimų metodika – praktinis instrumentas, skirtas vertinti jaunimo problematiką savivaldybėse. Jis suvienodina jaunimo problematikos tyrimų metodus, kriterijus ir priemones jiems atlikti kiekvienoje savivaldybėje atskirai. Todėl tyrimai leidžia lyginti rezultatus ir matuoti pokyčius.

JAUNIMO TYRIMŲ NAUDA

Atlikti jaunimo problematikos tyrimai savivaldybėse leido su jaunimo problemomis supažindinti įvairias institucijas ir organizacijas, dirbančias jaunimo reikalų srityje. Sudarytas jaunimo problematikos „žemėlapis“ leidžia susitelkti į daugiausia dėmesio reikalaujančias jaunimo gyvenimo sritis. Tokie duomenys įgalina įvairiose teritorijose taikyti jaunimo politikos priemones, atliepančias ten gyvenančio jauno žmogaus situaciją ir jo konkrečias problemas. Tai padeda visos valstybės lygiu ne tik spręsti jaunimo problemas, bet ir išsiaiškinti šių problemų priežastis.

Tyrimai leidžia:

- planuoti jaunimo politikos strategijas,
- nustatyti jaunimo politikos prioritetus,
- spręsti jaunimo problemas,
- atliepti jaunų žmonių poreikius,
- palyginti jaunimo situaciją skirtingose vietovėse,
- stebėti jaunimo situacijos tendencijas,
- prognozuoti, kaip jaunimo situacija vystysis toliau.

Ateitis

„Džiugu, kad Lietuvoje pirmą kartą pavyko atlikti išsamų visos šalies jaunimo tyrimą, kuris apėmė ne tik mokslo ir darbo sritis, bet ir gilinosi į jaunųjų nuostatas, gyvenimo būdą, pasaulėžiūrą. Tyrimų įžvalgos naudingos tiek valstybinėms institucijoms, tiek savivaldybėms, vietos bendruomenėms, su jaunimu dirbantiems žmonėms. O svarbiausia, kad visos savivaldybės dabar turi aiškų, faktais ir skaičiais paremtą jų teritorijoje gyvenančio jaunimo portretą. Tai – labai svarbus pagrindas jaunimo problemų sprendimui. Tiksliai žinant, kokie yra vietinio jaunimo poreikiai, galima planuoti jam reikalingas priemones, pavyzdžiui, jaunimui palankios infrastruktūros kūrimą, laisvalaikio užimtumo didinimą per atvirų jaunimo centrų ir erdvių plėtrą, veiklų jose kryptį, drauge su jaunimo ir kitomis organizacijomis kurti jaunimui patrauklias veiklas“.

– teigia buvęs JRD prie SADM direktorius Mindaugas Kuliavas.

IŠTYRUS JAUNIMO SITUACIJĄ LIETUVOJE

Po to, kai savivaldybėse buvo atlikti jaunimo problematikos tyrimai, palyginta jauno žmogaus situacija skirtinguose regionuose. Lyginamoji analizė leido pamatyti jaunimo padėties skirtumus įvairiose savivaldybėse, susidaryti bendrą vaizdą apie jaunimo situaciją Lietuvoje ir įvairias jauno žmogaus gyvenimo sritis. Ne mažiau svarbu, kad išryškėjo problemiškesni šalies regionai, reikalaujantys didžiausio dėmesio.

Mokykla

- 13,3 proc. mokinių patenka į rizikos grupę lankomumo problemai susiformuoti, o 1,4 proc. mokinių turi rimtų lankomumo problemų ir rizikuoja iškristi iš mokyklos.
- 15,9 proc. mokinių turi sunkumų nuvykti į mokyklą, kaimo mokiniai dažniau turi sunkumų nuvykti į mokyklą nei miesto.

Studijos Darbas

- 32,2 proc. studentų dirba.
- Dirbančio jaunimo grupėje tik 45 proc. jaunuolių dirba pagal įgytą arba studijuojamą specialybę, 8,3 proc. neturi jokios specialybės.
- Vyraujantis emigracijos į užsienį motyvas yra noras užsidirbti daugiau pinigų (75,6 proc.), antras pagal pasirinkimo dažnumą motyvas – darbo paieškos Lietuvoje sunkumai (40,4 proc.). Darbo sąlygos (23,3 proc.) ir karjeros perspektyvos užsienyje (23,5 proc.) rūpi mažiau nei ketvirtadaliui, o socialinės garantijos – tik kas dešimtam (12,3 proc.) darbo užsienyje ketinančiam ieškoti jaunam dirbančiajam.

Nedirbantys ir nesimokantys jaunuoliai

- 15 proc. nedirbančių ir nesimokančių jaunuolių visai neturėjo darbo patirties; 52 proc. nedarbo trukmė buvo ilgesnė nei pusė metų.

Laisvalaikis

- Dažniausiai laisvalaikiu jaunimas susitinka su draugais (81,7 proc.), žiūri TV (67,8 proc.), eina į parodotuves (67,7 proc.), o rečiau lankosi teatruose, parodose ir muziejuose (23,1 proc.), dalyvauja visuomeninių organizacijų veikloje (13,5 proc.).

Įpročiai

- Miesto jaunuoliai dažniau nei kaimo jaunuoliai alkoholį vartoja norėdami atsipalaiduoti, siekdami apsvaigti, o kaimo jaunuoliai dažniau nei miesto – norėdami pasijusti laimingesni, užmiršti problemas, neturėdami, ką veikti.
- Ketvirtadalis jaunuolių (26,1 proc.) rūko kasdien.
- Dažniausiai (45,8 proc.) jaunuoliai prie interneto praleidžia 1–3 val. per dieną.

JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMAS

Nuolatinio vertinimo reikia ne tik jaunimo problemoms, bet ir veiksams, kurių valstybinės ir nevyriausybinės organizacijos imasi įgyvendindamos jaunimo politiką. Kaip jaunimo politika įgyvendinama skirtingose Lietuvos savivaldybėse, JRD prie SADM vertino atlikdamas jaunimo politikos efektyvumo tyrimus 53-ose Lietuvos savivaldybėse pagal vieną iš Projekto veiklų.

Idėja

Vertinant jaunimo politikos kokybę, siekiama, kad savivaldybių vykdomos programos ir priemonės būtų efektyvios, padėtų spręsti jaunimui aktualias problemas. Šis tikslas nėra naujas. Dar 2007–2009 metų jaunimo politikos plėtros savivaldybėse programoje pažymėta, kad būtina sukurti bendrą visoms savivaldybėms jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimo sistemą.

Vertinimas – svarbi jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo proceso dalis, kurianti prielaidas žiniomis grįstam jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui.

Vertinimo procesas

Jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės vertinimai savivaldybėse atlikti 2011 m. liepos – 2012 m. kovo mėnesiais. Vertinimų metu surinkti duomenys apie:

- jaunimo politikos padėtį,
- įgyvendinamas programas ir priemones, skirtas jaunimui,
- jaunimo politikos privalumus ir trūkumus,
- gerosios praktikos pavyzdžius, pritaikytus konkrečiai savivaldybei.

SAVIVALDYBIŲ Palyginimas

Atlikus jaunimo politikos įgyvendinimo vertinimus 53-ose savivaldybėse, vadovaujantis jais parengta **Savivaldybių lyginamoji analizė**. Šis dokumentas padėjo išskirti jaunimo politikos įgyvendinimo tendencijas ir esminius savivaldybėse įgyvendinamos jaunimo politikos privalumus ir trūkumus.

Lyginimo tikslai:

1. Siekti vykdomų programų ir priemonių jaunimo politikos srityje efektyvumo visose Lietuvos savivaldybėse.
2. Skatinti savivaldybes nuolat tobulinti jaunimo politiką.
3. Pristatyti gerosios praktikos pavyzdžius.
4. Pateikti išvadas dėl jaunimo politikos kokybės ir rekomendacijas dėl jaunimo politikos įgyvendinimo.

Nauda

Informacija apie tai, kiek jaunimo politika yra kokybiška skirtingose savivaldybėse, leidžia ne tik pamatyti bendrą vaizdą, bet ir teikia praktinę naudą savivaldybėms, kurios sužino savo stipriąsias ir silpnąsias puses. Savivaldybės gali pamatyti, kaip jaunimo politiką sekasi įgyvendinti panašaus dydžio ir šalia esančioms savivaldybėms.

Išvados

Svarbiausios 53-jų savivaldybių jaunimo politikos įgyvendinimo palyginimo išvados:

- daugelyje savivaldybių jaunimo politikai, jos tikslams ir priemonėms skiriama per mažai dėmesio, o bendri įvairių organizacijų ir institucijų veiksmai per mažai koordinuojami;
- daugelyje savivaldybių aiškiai jaučiamas jaunimo politikos įgyvendinimo procese dalyvaujančių specialistų trūkumas;
- savivaldybėse jaunimui skirtos veiklos prieinamumas yra netolygus. Nepalankesnė kaimo vietovėse gyvenančio jaunimo situacija;
- daugelio jaunimo organizacijų atstovai teigė, kad yra per mažai informuojami apie savivaldybių tarybų ir jaunimo reikalų tarybų svarstomus jaunimui aktualius klausimus bei savo galimybes dalyvauti priimant sprendimus.

JAUNIMO PROBLEMŲ SPRENDIMO PLANŲ RENGIMAS

Viena iš didžiausių Projekto metu vykdytų veiklų – jaunimo problemų sprendimo planų parengimas 60-yje savivaldybių ir šių planų įgyvendinimo priežiūra.

Jaunimo problemų sprendimo planai – tai gairės, padedančios įvairioms institucijoms ir organizacijoms kartu spręsti jaunimo problemas. Planai ne tik padeda įtraukti į jaunimo politiką daugiau veikėjų, bet ir įgalina konkrečias jaunimo problemas spręsti tuos, kurie yra arčiausiai jauno žmogaus. Be to, šie planai tapo atspirties tašku rengiant nacionalinį – visos Lietuvos – jaunimo problemų sprendimo planą.

Idėja

Pagal bendrą koncepciją ir metodologiją nutarta 60-yje savivaldybių parengti 6 metų trukmės jaunimo problemų sprendimo planus ir sukurti nacionalinį planą, kaip spręsti jaunimo problemas visos Lietuvos mastu. Tam, kad šie planai neliktų tik formalūs dokumentai, nutarta organizuoti aktyvią planų įgyvendinimo priežiūrą ir aptarimus visose savivaldybėse.

Įgyvendinimas

Ruošiant jaunimo problemų sprendimo planus, prižiūrint jų įgyvendinimą buvo nuolat organizuojami įvairūs renginiai skirtingų organizacijų ir institucijų atstovams. Planų parengimui ir jų įgyvendinimui aptarti iš viso surengta beveik 500 renginių visoje Lietuvoje: iš jų 178 buvo diskusijos, 88 – mokymai, 61 – pristatymas. Renginiuose dalyvavo 6 740 dalyvių.

Rezultatai

- Paruošta 60 jaunimo problemų sprendimo planų 2013–2018 metams.
- Parengtas nacionalinis jaunimo problemų sprendimo planas.
- Kiekvienoje savivaldybėje parengti jaunimo problemų sprendimo priemonių planai 2013–2015 metams.
- Parengtas nacionalinis jaunimo problemų sprendimo priemonių planas.
- Paruoštas Jaunimo problemų sprendimo savivaldybėse 2013–2018 metų planų kontrolės ir stebėsenos tvarkos aprašas su priedais, pagal kurį JRD prie SADM kasmet renka ir apibendrina visų savivaldybių duomenis apie planų įgyvendinimą.

178 diskusijos

88 mokymai

61 pristatymas

6740 dalyvių

© B-D-S

TARPŽINYBINIŲ RENGINIŲ ORGANIZAVIMAS

Atlikus jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimus, 2012 m. balandžio–birželio mėnesiais JRD prie SADM visose vertintose savivaldybėse organizavo tarpžinybinius renginius, skirtus pasidalyti tyrimų rezultatais ir sustiprinti tarpžinybinį bendradarbiavimą.

Tarpžinybinis bendradarbiavimas jaunimo politikoje – tai skirtingų valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų, dirbančių su jaunimu, veiksmų derinimas tarpusavyje siekiant spręsti bendrus iššūkius.

Dalyviai:

- savivaldybių tarybų nariai,
- savivaldybių jaunimo reikalų tarybų nariai,
- jaunimo reikalų koordinatoriai,
- jaunimo ir su jaunimu dirbančių NVO atstovai,
- regioninių jaunimo organizacijų tarybų („Apskritųjų stalų“) atstovai,
- kiti suinteresuotieji iš valstybinio ir nevyriausybinių sektorių.

Renginių temos:

- jaunimo politikos kokybės vertinimo rezultatų pristatymas,
- jaunimo politikos savivaldybėje vystymo prioritetai, tikslai ir uždaviniai,
- stiprinti politinę valią pasiekti jaunimo politikos tikslus.

Rezultatai

Renginių metu pristatyti jaunimo politikos kokybės vertinimo rezultatai. Šie rezultatai gali tapti instrumentu, padedančiu visoms suinteresuotoms pusėms kokybiškiau vykdyti veiklas. Be to, renginiuose išsiaiškinta, kokie jaunimo politikos prioritetai turėtų būti kiekvienoje savivaldybėje. Renginių formatas paskatino aktyvesnį bendradarbiavimą tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių atstovų.

TARPŽINYBINIO BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMAS

AKTYVAUS BENDRADARBIAVIMO LINK

Kokybiškas jaunimo politikos įgyvendinimas vietos, regiono ir nacionaliniu lygmenimis tiesiogiai priklauso nuo ryšių tarp įvairių institucijų ir organizacijų, dirbančių su jaunimu. Projekto metu stiprinant tarpžinybinį bendradarbiavimą atlikta tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje analizė.

Analizės tikslas

Stiprybių ir silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė apie tarpžinybinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje įvardijo tarpžinybinio bendradarbiavimo problemas ir tobulinimo kryptis visos šalies mastu.

Atliekant analizę

Duomenys SSGG analizei apie tarpžinybinį bendradarbiavimą buvo gauti analizuojant oficialius dokumentus (valstybės programas ir priemones), vertinant suformuotų tarpžinybinių darbo grupių veiklą bei rezultatus ir atliekant specialistų apklausą bei interviu.

Rezultatai

SSGG analizė leido sužinoti:

- kokie yra veikiantys tarpžinybinio bendradarbiavimo tinklai,
- kokias veiklas tokie tinklai vykdo,
- kokia yra bendrų veiklų nauda ir efektyvumas,
- ar užtikrinamas šių veiklų tęstinumas,
- kokie yra pagrindiniai principai, kuriais vadovaudamiesi veikia tinklai.

KO REIKIA NORINT BENDRADARBIAUTI?

Tarpžinybinio bendradarbiavimo analizė parodė, kad ir valstybinių institucijų tarnautojams, ir nevyriausybinių organizacijų, ir jaunimo atstovams reikia padėti atrasti patogias bendradarbiavimo formas ir stiprinti nuostatą, jog tik dirbdami išvien jie gali pasiekti daugiau.

SSGG analizės išvados:

- jaunimo politikos veiksmingumą padėtų įvertinti veikiančių programų ir priemonių poveikio tyrimas;
- stiprinant bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje reikėtų ugdyti valstybės tarnautojų ir su jaunimu dirbančių žmonių tarpžinybinio bendradarbiavimo įgūdžius.

Išvalgos

Atlikus SSGG analizę, padarytos ir detalesnės išvalgos apie tarpžinybinio bendradarbiavimo skatinimą. Svarbiausios iš jų yra šios:

- institucijoms ir jų atstovams reikia sąmoningai ir aiškiai suprasti, kodėl ir su kuo reikia bendradarbiauti, ką toks bendradarbiavimas gali duoti abiem šalims, aiškiai įsivadyti bendradarbiavimo priemones, formas ir kt.;
- tarpžinybinio bendradarbiavimo variklis ir iniciatorius iki šiol Lietuvoje yra organizuotas jaunimas;
- europiniai projektai ar papildomas finansavimas tarpžinybiniam bendradarbiavimui padeda suburti organizacijas. Jei tokių papildomų finansinių resursų nėra, tada partnerystė yra trapesnė;
- darbas su jaunimu, priešingai nei jaunimo veikla, Lietuvoje dar tik pradeda prigyti;
- jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nevyriausybiniam sektoriuje yra ne tik jaunimo organizacijų, bet ir su jaunimu dirbančių organizacijų užduotis;
- atvirų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija darbą su jaunimu įtvirtina kaip konkretų įrankį, padedantį siekti integruotos jaunimo politikos plėtros.

Išvadų pritaikomumas

„Tarpžinybinio bendradarbiavimo analizė patvirtino, kad judame teisinga kryptimi. Įsitikinome, kad iki šiol taikytos jaunimo politikos tobulinimo priemonės yra veiksmingos. Tiesa, vis dar jaučiama spraga tarpžinybinio bendradarbiavimo srityje, todėl ypač vertingi žingsniai, kuriuos nevyriausybinio ir valstybinio sektoriaus atstovams padėjo žengti Projekto veiklos. Bendri renginiai, konferencijos, mokymai padėjo ne tik geriau suprasti vieniems kitus, bet ir stiprinti jausmą, kad, nepriklausomai nuo srities ir sektoriaus, kuriame dirbama, žmonės, dirbantys su jaunimu, turi tokių pačių tikslų, todėl svarbu susieti finansinius, materialinius, žmogiškuosius išteklius, derinti vykdomas veiklas, keistis informacija. Tikėtis greitų pokyčių šioje srityje – kad ir kokie pageidaujami jie būtų – gana sunku. Kokybiškam bendradarbiavimui tarp nepavaldžių sektorių reikia pozityvaus nusiteikimo, tarpusavio pasitikėjimo, įgūdžių bendrauti ir, aišku, laiko“, – *sako projektu „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ ir „Jaunimo savanoriška tarnyba“ vadovas Vydūnas Trapinskas.*

PRAKTINIS VADOVAS APIE TARPŽINYBINĮ BENDRADARBIAVIMĄ

Atlikus tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikos srityje analizę paaiškėjo, kad jaunimo darbuotojams, savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriams, jaunimo organizacijų nariams ir kitų institucijų atstovams tarpusavio santykius padėtų stiprinti praktinis tarpžinybinio bendradarbiavimo vadovas. Atliepiant šį poreikį buvo išleistas metodinis leidinys „**Praktinis vadovas apie tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimą jaunimo politikos srityje**“.

„Šis leidinys – pirmas tokio pobūdžio Lietuvoje. Jame galima rasti naują ir patikimą informaciją, svarbią visiems su jaunimu dirbantiems žmonėms. Čia pristatyta ir jaunimo politikos visuma, ir praktinės gairės, pateikiama teisinė informacija, detalios mokymo programos. Turėti visą šią informaciją po ranka vienoje vietoje yra labai svarbu, nes tai padeda greitai rasti atsakymą kilus įvairiems klausimams, susijusiems su atskirų jaunimo politikos įgyvendintojų teisėmis ir pareigomis, planuojant savo darbą su jaunimu“, – *sako Jaunimo politikos plėtros ir programų įgyvendinimo skyriaus vedėja Valda Karnickaitė.*

Kokios naudingos informacijos galima rasti leidinyje?

- Sąvokų žodyną.
- Jaunimo politikos istorijos apžvalgą.
- Statistinį jaunimo portretą.
- Tarpžinybinio bendradarbiavimo principus, elementus, iššūkius.
- Priemonių, reikalingų jaunų žmonių dalyvavimo jaunimo politikoje, aprašymus.
- Praktinių tarpžinybinio bendradarbiavimo įgyvendinimo priemonių aprašymus.
- Tarpžinybinio bendradarbiavimo mokymų programų koncepcijas.
- Preliminarias mokymų programas.
- Įstaigų, žinybų ir organizacijų, su kuriomis galima bendradarbiauti, sąrašą.

Kur galima rasti leidinį?

„Praktinis vadovas apie tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimą jaunimo politikos srityje“ yra nemokamas ir pasiekiamas internete:
www.jrd.lt/metodiniai-leidiniai.

APTARIANT BENDRĄ DARBĄ

Ilgalaikė ir efektyvi partnerystė tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių – raktas į sėkmingą jaunimo politikos tikslų įgyvendinimą. JRD prie SADM, vykdydamas Projektą, siekė padėti įvairioms institucijoms ir organizacijoms pradėti dialogą ir atrasti patogias bendradarbiavimo formas. Viena iš veiklų, skirtų stiprinti ryšiams tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių, – jaunimo politikos įgyvendinimo ir informacijos sklaidos konferencijų organizavimas.

Konferencijos

JRD prie SADM pakvietė vyriausybinių ir nevyriausybinių sektorių atstovus į keturias bendras konferencijas, kuriose buvo pristatyta Europos Sąjungos ir Lietuvos jaunimo situacija, Projekto veiklos ir pasiekti rezultatai. Konferencijų dalyviai svarstė, ką galėtų padaryti drauge, kad aktualiausios jaunimo problemos Lietuvoje būtų efektyviai sprendžiamos.

Svarba

„Tokios konferencijos Lietuvoje nėra dažnos, todėl kiekviena iš jų tampa svarbiu ir įsimintinu įvykiu. JRD organizuotos konferencijos – puiki proga susitikti ir aptarti svarbiausius klausimus su jaunimu dirbantiems žmonėms iš visos Lietuvos. Šie renginiai buvo svarbūs visai su jaunimu dirbančiai bendruomenei, pačiam jaunimui, leido geriau pažinti savo kolegas ir stiprėti. Konferencijų metu ne tik užsimezgė nauji ryšiai, sustiprėjo seni, bet ir buvo konstruktyviai aptartos didžiausios jaunimo problemos ir jų sprendimo būdai, įvertinti žmonės, pasiekę labai gerų rezultatų dirbant su jaunimu ir jaunimui“, – *teigia laikinai einantis JRD direktoriaus pareigas Juozas Meldžiukas.*

Pirmoji konferencija

Pirmoji JRD prie SADM organizuota konferencija įvyko 2012 m. gruodžio 12–13 dienomis. Į konferenciją atvyko 70 dalyvių.

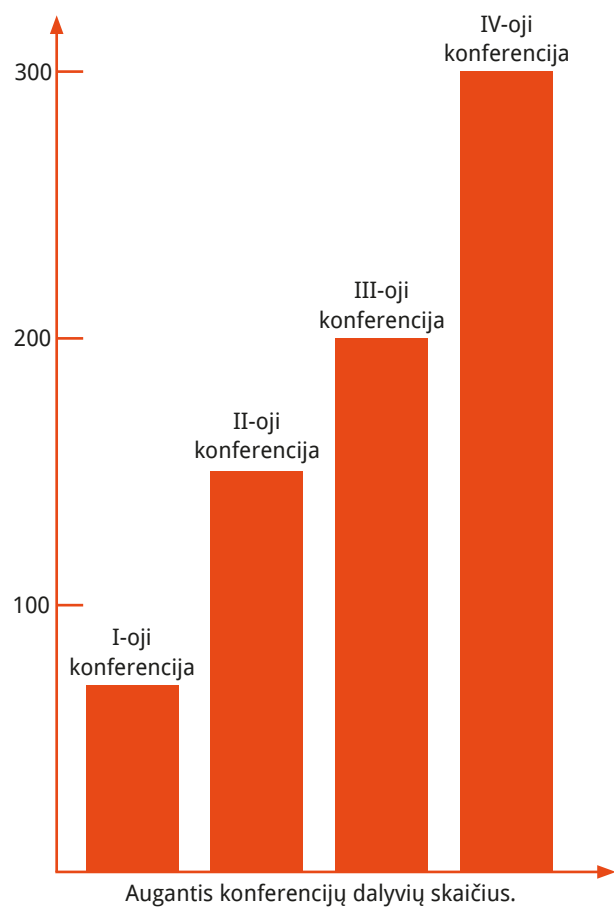
Renginio metu pristatytos Europos Sąjungos jaunimo politikos tendencijos, Europos vyresnių žmonių aktyvumo ir kartų solidarumo metai Lietuvoje, Struktūrinio dialogo įgyvendinimas ir kiti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatoriams aktualūs klausimai.

Konferencijos metu vyko apdovanojimai – jaunimo reikalų koordinatoriams, įgyvendinantiems jaunimo politiką savivaldybėse, įteiktos įvairios nominacijos: „Metų entuziazmas“, „Metų inovacija“, „Metų sugrįžimas“ ir kt.

Antroji konferencija

Antroji JRD prie SADM organizuota konferencija įvyko 2013 m. balandžio 23 d. Renginys sulaukė 150 dalyvių.

Konferencijos metu, pasitelkę interaktyvius diskusijų metodus, dalyviai teikė sprendimus esamai situacijai gerinti jaunimo nedarbo, pilietiškumo ir (e)migracijos srityse.

Trečioji konferencija

Trečioji konferencija „Jaunimas regionuose: iniciatyvų ir veiklos skatinimas“ įvyko 2014 m. gegužės 13 d. Vilniuje. Konferencijos dalyviai gilinosi į jaunimo politikos įgyvendinimo ir informacijos sklaidos klausimus Lietuvos regionuose. Į renginį atvyko 200 dalyvių.

Ketvirtoji konferencija

2014 m. spalio 8 d. įvykusi paskutinė konferencija buvo skirta savivaldybių jaunimo reikalų taryboms (SJRT). Jauni žmonės, šių tarybų nariai iš visos Lietuvos atvyko į bendrą forumą ne tik aptarti aktualiausių problemų, bet ir perduoti gerą patirtį, pristatyti savo pasiekimus jaunimo politikos srityje. Renginyje dalyvavo 300 žmonių, dirbančių su jaunimu.

KOKYBIŠKO DARBO SU JAUNIMO PLĖTRA: ATVIRI JAUNIMO CENTRAI, ATVIROŠ JAUNIMO ERDVĖS

ATVIRI JAUNIMO CENTRAI IR ERDVĖS

Savivaldybėse atlikti jaunimo problematikos tyrimai atskleidė, kad net kas dešimtas jaunuolis nesijaučia saugiai savo gyvenamojoje aplinkoje, o dauguma jaunuolių norėtų laisvalaikį leisti turiningiau, tačiau juos riboja finansinės galimybės. Šias ir daugelį kitų jaunimo problemų JRD prie SADM sprendžia plėtodamas Atvirus jaunimo centrus (AJC) ir Atviras jaunimo erdves (AJE) visoje Lietuvoje. Šiose įstaigose vyksta atviras darbas su jaunu. Tokių šiuolaikinių jaunimo centrų kūrimas – viena iš Projekto veiklų.

Idėja

Ypatingas dėmesys AJC ir AJE skiriamas mažiau galimybių turinčiam, mažiau motyvuotam jaunimui, kuris dėl įvairių priežasčių neturi galimybių ar nenori įsitraukti į įprastą jaunimo veiklą, pavyzdžiui, būrelius. Šiuose jaunimo centruose laukiami ir aktyvūs jaunuoliai, ieškantys prasmingos veiklos. AJC ir AJE užpildo neformalaus ugdymo spragą, kadangi čia laisvalaikį gali leisti ne tik paaugliai, bet ir vyresni jaunuoliai.

Sąvokos

Atvirasis jaunimo centras (AJC) – įstaiga ar jos padalinys, dirbantis su jaunu, teikiantis socialines, pedagogines ir psichologines paslaugas.

Atviroji jaunimo erdvė (AJE) – patalpa, skirta ir pritaikyta darbui su jaunu, galinti būti įstaigoje (kultūros, švietimo, sporto ar socialinėje), nekeičiant įstaigos juridinio statuso, ir pritaikoma atviram darbui su jaunu, panaudojant jau esamą priemonių ir metodinę bazę.

Ką reiškia „atvira“?

- Gali ateiti visi.
- Saugi aplinka.
- Siūloma, bet nereikalaujama dalyvauti veiklose.
- Dirbama tada, kada jaunas žmogus realiai gali ateiti.
- Dalyvavimas nemokamas.

Kas vyksta AJC ir AJE?

Atėjęs į AJC arba AJE jaunas žmogus gali bendrauti su savo bendraamžiais, jaunimo darbuotojais, kitų sričių specialistais. Organizuojamos patrauklios, lavinančios, kūrybiškumą skatinančios veiklos – žygiai, stalo žaidimų turnyrai, filmų peržiūros, sporto varžybos ir kt. AJC ir AJE dirbantys ir savanoriaujantys žmonės veikia parenka taip, kad būtų įdomu ir aktyviems, ir nemotyvuotiems jaunuoliams.

Veiklų pavyzdžiai

Kūrybinės dirbtuvės, mokymai savęs pažinimo tema, seminarai apie Europos Sąjungos piliečio teises ir pareigas, diskusijos apie socialinį atsakingumą, bendruomeniškumą, bendradarbiavimą, tarpusavio santykius ir darbą, stalo futbolo turnyras, stalo teniso treniruotės, stalo žaidimų ir filmų peržiūrų vakarai, išgyvenimo žygiai gamtoje, aplinkos tvarkymas, maisto gamtinimo pamokėlės.

AJC IR AJE PLĖTRA

JRD prie SADM pradėjo plėtoti AJC ir AJE tinklą Lietuvoje įgyvendindamas projektą „Partnersystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. 2009–2012 m. sukurtos 4 jaunimo centrų koncepcijos, atliepančios skirtingus savivaldybių poreikius (jaunimo skaičių, jo motyvaciją, vietovėje prieinamų prasmingų laisvalaikio veiklų pasirinkimą ir kt.). 2012 m. koncepcijos pradėtos įgyvendinti Klaipėdos miesto, Skuodo, Kelmės ir Jonavos rajonuose.

Keturi centrų modeliai

Didmiesčio jaunimo centras orientuojasi į veiklas, skirtas tam tikroje teritorijoje (miesto mikrorajone) gyvenančiam dideliam jaunimo skaičiui.

Mobilus jaunimo centras siūlo turiningą laisvalaikį jauniems žmonėms, gyvenantiems toliau nuo savivaldybės centro.

Mažo miesto jaunimo centras teikia jaunimui įdomių paslaugų, kurių jis negali gauti kitur.

Rajono centro jaunimo centras siūlo rajono jaunimui daugiau ir įvairesnių veiklų.

AJC ir AJE plėtros priemonės

JRD prie SADM, tęsdamas AJC ir AJE tinklų plėtrą Lietuvoje, Projekto metu vykdė dvi veiklas, skirtas aktyviai steigti ir stiprinti AJC ir AJE. Abi veiklos buvo skirtos su jaunimu ir jaunimui dirbantiems žmonėms, planuojantiems kurti arba plėtoti AJC ar AJE.

Mokomieji vizitai

Viena iš veiklų – dviejų dienų mokomieji vizitai į jau veikiančius AJC ir AJE. Vizitų metu savivaldybių, kurios neturi nei AJC, nei AJE, atstovai lankėsi veikiančiose AJC ir AJE ir turėjo galimybę iš arti pamatyti, kaip veikia šios įstaigos, sužinoti, kaip jos buvo įkurtos, su kokiais iššūkiais susiduriama, stebėti, kaip atrodo atviras darbas su jaunimu. Vizitai padėjo ne tik sužinoti praktinių dalykų apie AJC ir AJE įkūrimą ir veiklą, bet ir sustiprinti ryšius tarp skirtingų savivaldybių ir įvairių sričių atstovų.

Iš pirmų lūpų

„Mūsų AJE veikė tik mėnesį, kai važiauvau į mokykloje vizitus, tad man buvo labai svarbu sužinoti, kokia yra kitur veikiančių centrų patirtis. Esu labai patenkinta vizitais, jie praturtino ir padėjo susikurti aiškia viziją, kokio jaunimo centro reikia mūsų savivaldybei. Padariau išvadą, kad reikia stengtis sukurti erdvę, į kurią drąsiai užteitų bet kuris jaunas žmogus – nepriklausomai nuo to, koks yra jo socialinis statusas, kaip jis atrodo ir pan. Vietą sau tokiose įstaigose turi rasti ir motyvuotas jaunuolis, ieškantis naujos veiklos, ir paauglys, kuris, pavyzdžiui, balansuoja ties iškritimo iš mokyklos riba. Apsilankiusi kitose savivaldybėse pamačiau labai įvairių variantų; man didžiausią įspūdį paliko erdvės, sukurtos Lietuvos kontekstui – atsižvelgiant ir į nemotyvuotą jaunimą“, – *sako Jurbaroko švietimo centro metodininkė Aušra Baliukynaitė.*

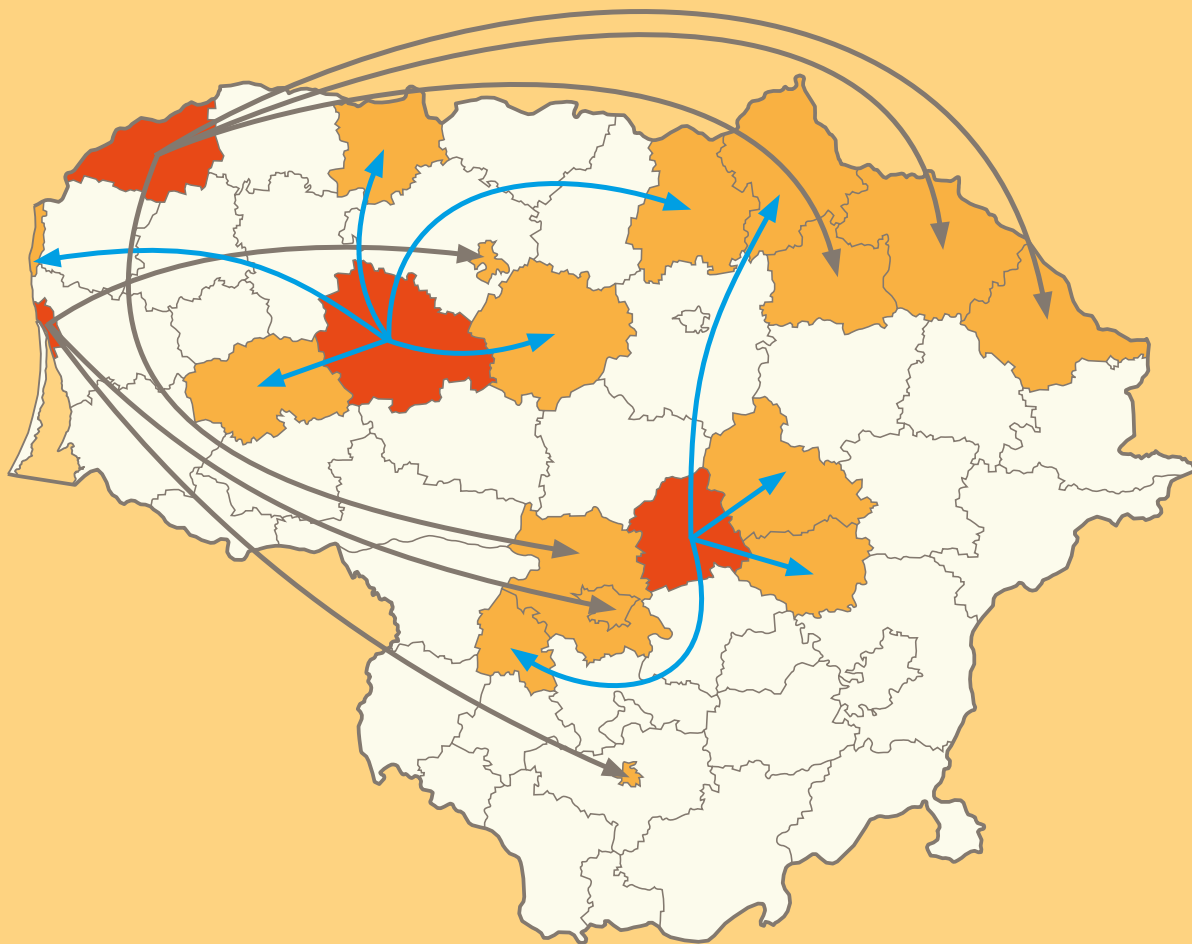
„Vizitų metu svečiavomės keliose savivaldybėse ir grįžome su aiškia vizija, ką norėtume turėti savo jaunimo centre. Kadangi nei AJC, nei AJE neturime, svarbiausias diskusijų klausimas buvo pati pradžia – jaunimo centrų infrastruktūra, lėšos. Antra svarbi tema – jaunimo darbuotojai, jų darbas ir iššūkiai. Per vizitus įsitikinau, kad centrai bendradarbiauja tarpusavyje, sėkmingai vykdo bendrus projektus su darbo birža, policija ir kt. Susidarė įspūdis, kad Lietuvoje atviras darbas su jaunimu tikrai įgavo pagreitį, su jaunimu dirbantys žmonės jau sukauptė nemažai patirties, tačiau lėšos tokių centrų steigimui išlieka pats svarbiausias klausimas“, – *mano buvęs Širvintų rajono savivaldybės mero pavaduotojas Andrius Jozonis.*

„Dalytis gerą patirtimi – labai svarbu, nes vienas dalykas – įsivaizduoti, kaip atrodo tokie centrai, ir visai kitas – pamatyti juos realybėje, pabūti toje aplinkoje, užduoti rūpimus klausimus. Kuo daugiau pamatai, tuo daugiau atsiranda idėjų. Su pas mus atvykusiais svečiais per vizitus kalbėjome ir apie svarbius finansinius dalykus – kiekvienas centras, kuriame vyks atviras darbas su jaunimu, turi ieškoti finansavimo šaltinių. Vizitai kai kam padėjo atrasti iki tol nežinotas projektines nišas. Atskleidėme ir savo sėkmės receptą – bendraujant su kitų sričių atstovais, stiprinant bendradarbiavimą, reikia pasitelkti faktų ir skaičių kalbą, viską taip parodyti, kad dalykai, galėję pasirodyti nenaudingi, iš tikrųjų būtų labai naudingi ir reikalingi. Per vizitus užsimezgė aktyvus ryšys su kitomis savivaldybėmis, dažnai bendraujame“, – *sako Klaipėdos jaunimo centro Atvirų jaunimo erdvių metodininkė Zigmantė Čiakaitė.*

PATIRTIES PASIDALIJIMAS

Kita veikla, skirta AJC ir AJE stiprinimui, buvo patirties pasidalijimo renginiai. Veiklos metu keturios savivaldybės partnerės, sėkmingai įgyvendinusios skirtingas jaunimo centro koncepcijas, dalijosi savo patirtimi su 18-os savivaldybių, kuriose kuriami tokie jaunimo centrai, atstovais.

Patirties perdavimo žemėlapis

Kiekvienos savivaldybės partnerės atstovai, dirbantys jau veikiančiuose jaunimo centruose, perteikė kitų 16-os savivaldybių darbuotojams savo patirtį, kaip vykdyti efektyvią jaunimo centrų veiklą. Buvo vykstama į kitas savivaldybes, konsultuojama, organizuojami mokymai, informaciniai renginiai, kitos veiklos. Darbuotojai, perimančys patirtį, taip pat buvo kviečiami atvykti pažiūrėti, kaip vykdomos jaunimo centrų veiklos Klaipėdoje, Skuode, Jonavoje ir Kelmėje. Jiems buvo organizuojami praktiniai mokymai-stažuočių.

Nuomonė iš pirmų lūpų

„Savo patirtimi dalijomės su keturiomis savivaldybėmis. Per metus įvyko apie 40 patirties perėmimo renginių, tad vyko nuolatinis judėjimas. Renginiuose dalyvavo ir savivaldybės administracijos atstovai, ir žmonės, tiesiogiai dirbantys su jaunimu. Diskutavome apie atvirą darbą su jaunimu, apie jaunimo darbuotojo elgesį, finansus, tarpžinybinį bendradarbiavimą. Kalbėdami pastarąja tema pasitelkėme savo socialinius partnerius – mūsų savivaldybės atstovai bendravo su patirtį perimančios savivaldybės atstovais ir pasakojo, kodėl tokios erdvės reikalingos. Kai bendrauja tas pačias pareigas einantys žmonės, jie yra atviresni tam, ką išgirsta. Dar reikėtų pažymėti, kad bendradarbiavimas tarp jaunimo darbuotojų ir vietos valdžios yra labai svarbus: jam stiprėjant atsiranda vis mažiau formaliai pavyzdinių savivaldybių, kurių valdžia mano, kad vietos jaunimas turi ką veikti ir be AJC bei AJE. Tinkamai jiems pristatius idėją ir tikslus, suvokiama, kad atsiradus tokioms ištaigoms laimi visi – ir jaunimas, ir visa savivaldybė“, – sako Jonavos jaunimo centro darbuotoja Lina Galvydytė.

„Patirtį perėmėme iš Skuodo rajono savivaldybės, didžiausią dėmesį skyrėme mobiliam darbui su jaunimu, gyvenančiu atokesnėse vietovėse. Dalijimasis patirtimi, bendros veiklos, diskusijos su skuodiškiais buvo labai naudingos ir smagios. Mes likome sužavėti. Štai įdomus dalykas apie „keturių ratų“ dalį, reikalingą mobiliam darbui. Skuodiškiai turi specialų autobusiuką, su kuriuo dažnai lanko atokiau gyvenantį jaunimą. Idėja tikrai nuostabi, bet mes pasikaičiavome, kad bent jau šiuo metu turėti tokį autobusiuką mums per brangu. Mūsų transportas ir galimybės dažnai juo važinėti gerokai kuklesnės. Tad labiau orientuojamės į atviro darbo su jaunimo įkomponavimą į bendruomenės veiklas prie jau veikiančių įstaigų ir organizacijų. Taigi mes labiau nuėjome į įgalinimo sritį. Aišku, kaip ir skuodiškiai, iš kurių mokėmės, taikome ir įprastą važinėjimą iš vienos vietos į kitą. Susikrauname visus savo daiktus ir važiuojame žaisti stalo žaidimų, klausytis muzikos, tiesiog būti drauge su toliau gyvenančiu jaunimu. Tačiau labiausiai mums rūpi įgalinti pačią vietos bendruomenę, sudominti jaunimą bendromis veiklomis“, – *teigia Rokiškio rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatore Danutė Kniazytė.*

„Nors mūsų centriukas labai paprastas (ir jo patalpos, ir įranga, ir lokacija – viskas labai kuklu), jis paliko įspūdį jį aplankiusiems kitų savivaldybių atstovams. Pirmiausia – dėl rezultato. Turiu omeny platformą, sukurtą centre. Antra, kai svečiai pamato jaunuolius, kurie be jokios vaidybos užsiima savo pasirinkta veikla, neturi jokios prievoles ten eiti nustatytu laiku, bet ateina – tai savotiškai pribloškia ir parodo, kaip centras iš tikrųjų veikia. Pastebėjau, kad žmonės iš kitų savivaldybių, kartą atvykę pasižiūrėti, viską dar kartą permąstydavo ir vėliau grįždavo arba skambindavo jau su labai konkrečiais klausimais, kaip tokį dalyką įgyvendinti. Manau, kad tokie patirties pasidalijimo renginiai yra reikalingi nuolat, nes jaunimo politika negali stovėti vietoje – keičiasi jaunimas, jaunimo darbuotojai, problemos, jų sprendimo būdai. Patirties pasidalijimas šiame kontekste turi būti nenutrūkstamas procesas“, – *mano Klaipėdos miesto tarybos sekretorius, buvęs Klaipėdos miesto savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius Modestas Vitkus.*

AJC IR AJE PLĖTROS REZULTATAI

JRD prie SADM vykdomos veiklos, susijusios su atviro darbo ir AJC bei AJE plėtra, jau įnešė apčiuopiamų pokyčių į konkrečias jaunimo politikos sritis.

Rezultatai:

- 2013 m. visoje Lietuvoje jau veikė 12 AJC ir 13 AJE;
- 2012 m. pabaigoje socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintas Atvirų jaunimo centrų veiklos aprašas.

Sėkmės istorija

Šilalės atviras jaunimo centras „Pulsas“

„2012 m. vasarą Šilalės jaunimo organizacija nusprendė sukurti centrą, kuriame jauni žmonės galėtų prasmingai leisti laisvalaikį. Po dvejų metų, 2014 m., Šilalės atviro jaunimo centro „Pulsas“ vadovas Andrius Jakas džiaugiasi didėjančiu centro lankytojų srautu. „Iš pradžių ateidavo 5–6 žmonės, o 2014 m. pavasarį per dieną suskaičiuodavome maždaug 30 jaunuolių. Apie centrą paaugliai ir jauni žmonės sužino vieni iš kitų. „Pulsas“ prigijo“, – neabejoja atviro jaunimo centro vadovas ir sertifikuotas jaunimo darbuotojas Andrius Jakas.

Atviro jaunimo centro kūrimas prasidėjo nuo nedidelės jaunimo apklausos, kurią atliko atviro centro idėją miestelyje įgyvendinti sugalvojusi jaunimo organizacija. „Jauniems žmonėms buvo pristatytas atviro centro sumanymas ir klausama, ar jiems reikalinga tokia erdvė. „Už“ buvo surinkta daugiau nei 500 parašų. Parašai buvo nuvesti į meriją. Centro reikalingumo ir steigimo klausimais buvo sudaryta darbo grupė, prasidėjo pirmieji centro kūrimo darbai. Atsidarėme 2013 m. vasarį“, – pasakoja „Pulso“ vadovas.

Į „Pulsą“ praleisti laisvalaikio daugiausia užsuka 15–19 metų jaunuoliai. „Pas mus renkasi labai įvairūs jauni žmonės, tačiau didesnių iššūkių nekyla. Jie tiesiog nori bendrauti tarpusavyje ir nesitraukti be tikslo lauke. Pajuokaujame, kad ne tik jaunimas džiaugiasi, bet ir policija – su ja, kaip ir su darbo birža bei kitomis mums aktualiomis institucijomis, nuolat palaikome ryšį“, – pasakoja A. Jakas.

A. Jakas atsimena, kad kuriant „Pulsą“, o vėliau, gavus jaunimo darbuotojo sertifikatą, pradėjus dirbti centre, labai pasitarnavo patirties perėmimo renginiai kitose savivaldybėse. „Ta patirtis buvo labai svarbi, galėjome sužinoti, nuo ko savo gyvavimą pradėjo toks pat jaunimo centras. Situacija buvo identiška – tuščia patalpa. Labai aiškiai ir konkrečiai klausėme: kaip jūs sprendėte šią problemą? Ką darėte pradžią pradžioje? Aišku, visiems svarbiausia problema – lėšos, ji buvo aktuali ir mums. Visus šiuos klausimus galėjome aptarti su kitos savivaldybės atstovais ir per vizitus, ir vėliau – tiesiog susirašinėdami. Jų pagalba mums buvo labai reikalinga ir naudinga“, – sako pašnekovas ir priduria, kad būtent dėl tokių patirties perėmimo renginių nuo pat pradžių žinojo, jog lengva nebus, tačiau pamatyti sėkmės pavyzdžiai įkvėpė dar ryžtingiau stengtis, kad mieste atsirastų jaunimo centras.

KOKYBIŠKO DARBO SU JAUNIMU PLĖTRA: JAUNIMO DARBUOTOJAI

JAUNIMO DARBUOTOJAI IR JŲ SERTIFIKAVIMAS

Tinkamai su jaunimu apmokyti dirbti žmonės – sėkmingos jaunimo politikos garantas. Jaunimo darbuotojų sertifikavimo sistema, kurią JRD prie SADM sukūrė vykdydamas Projektą, padeda specialistams, dirbantiems jaunimui ir su jaunimu, įvertinti savo sukauptą kompetencijų bagažą ir esant poreikiui kelti kvalifikaciją.

Sąvokos

Jaunimo darbuotojas – tai pilnametis asmuo, dirbantis su jaunais žmonėmis jų laisvalaikio metu, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo per individualų darbą su skirtingais asmenimis, dirbantis su grupėmis ir turintis šiam darbui reikalingų kompetencijų.

Darbas su jaunimu – ugdomojo pobūdžio veikla su jaunais žmonėmis ar jų grupėmis jų laisvalaikio metu, atsižvelgiant į jų poreikius, siekiant sudaryti sąlygas jauniems žmonėms integruotis į visuomenės gyvenimą bei įgalinti juos atsakingai kurti asmeninį gyvenimą, sąmoningai ir aktyviai dalyvauti visuomeniniame ir profesiniame gyvenime. Darbas su jaunimu papildo formalųjį švietimą ir auklėjimą (ugdymą) šeimoje.

Sertifikavimas – tai kompetencijų patikrinimo procedūra, kurios metu pripažįstama ir suteikiama kvalifikacija. Sertifikavimo procedūra yra vykdoma ir garantuojama nepriklausomos trečiosios šalies, t. y. sertifikuotojo arba sertifikavimo institucijos, kuri patvirtina kvalifikaciją apibrėžtam laikui pagal skaidriai nustatytus kokybės užtikrinimo standartus ir normas.

Jaunimo darbuotojo sertifikatas – sertifikatas, kurį gali gauti bet kurios srities specialistas, dirbantis su jaunimu. Sertifikatą gavęs žmogus neįgyja naujos specialybės, bet dokumentas liudija, kad jis turi papildomų įgūdžių, reikalingų dirbant su jaunimu.

Kuo jaunimo darbuotojų sertifikavimo sistema svarbi?

- Visos valstybės lygmeniu sukurta bendra darbo su jaunimu ir jaunimo darbuotojų kompetencijos vertinimo sistema.
- Apibrėžti jaunimo darbuotojų kvalifikacijos kėlimo būdai ir formos.
- Jaunimo darbuotojams užtikrinamas kryptingas ir nuoseklus profesinis tobulėjimas.
- Tobulinami jaunimo darbuotojų mokymai, išbandomi nauji vertinimo metodai.

Sertifikavimo sistema kuria:

- sklandų integruotos jaunimo politikos vykdymą,
- bendrus darbo su jaunimu principus ir metodus visoje šalyje,
- įgūdžių ir žinių, reikalingų neorganizuotam ir pasyviai jaunimui įtraukti į veiklą, ugdymą.

ATVIRA VISIEMS, KAS NORI TOBULĖTI

JRD prie SADM, vykdydama Projektą, siekė, kad ne daugiau nei 40 proc. vertinamų asmenų dirbtų su jaunimu trijuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir ne mažiau nei 5 proc. – kiekvienoje apskrityje. Svarbu, kad pagal veiklos sritį kiekvienos srities specialistai sudarytų apie trečdalį dalyvių. Tokia sistema pasiteisino. Jau sertifikavimo sistemos veikimo pradžioje registravosi žmonės iš įvairių šalies regionų, be to, sistemos dalyviai atstovavo įvairioms profesijoms ir priklausė labai skirtingoms amžiaus grupėms. Visa tai rodo, kad sertifikavimo sistema yra reikalinga ir labai domina žmones, dirbančius su jaunimu ir norinčius, kad jų darbas būtų kokybiškesnis.

Kas jau pasiekta?

- JRD prie SADM vykdyto Projekto metu jaunimo darbuotojų sertifikavimo sistema pradėjo sėkmingai funkcionuoti.
- Įvertinta daugiau nei 300 jaunimo darbuotojų, 182 iš jų gavo sertifikatus.
- 2013 m. pavasarį jaunimo darbuotojo veikla buvo oficialiai įteisinta. Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintas jaunimo darbuotojo veiklos aprašas, kuriame apibrėžiami jaunimo darbuotojų veiklos tikslai ir uždaviniai, veiklos principai, funkcijos, veiklos sritys.

Ateities planai

Pagal Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų programą **iki 2019 m. Lietuvoje turi būti sertifikuota 1000 jaunimo darbuotojų.**

JAUNIMO DARBUOTOJŲ SERTIFIKAVIMO SISTEMA IŠ ARCIAU

Jaunimo darbuotojų sertifikavimo sistema susideda iš dviejų dalių. Pirmoji – kompetencijų vertinimas. Antroji – kvalifikacijos kėlimas pagal poreikį – mokymai, praktika ir konsultacijos, po kurių vėl atliekamas pakartotinis kompetencijų vertinimas. Sertifikavimo sistemos metodika buvo išvystyta prieš kelerius metus JRD prie SADM įgyvendinant projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“.

Jaunimo darbuotojų sertifikavimo procedūra

Kompetencijų kėlimo moduliai

Jaunimo darbuotojų kompetencijų kėlimo programą sudaro penkių temų moduliai ir kiekvieną iš jų lydinti praktika, pakartotinis įsivertinimas:

- savęs suvokimas darbo su jaunu žmogumi kontekste;
- jauno žmogaus amžiaus tarpsnio supratimas;
- individualus darbas su jaunu žmogumi;
- darbas su jaunimo grupėmis;
- darbo su jaunu žmogumi metodika.

Kompetencijos

Bendrosios kompetencijos, reikalingos dirbant su jaunu:

ASMENINĖS / INDIVIDUALIOSIŲ KOMPETENCIJOS:

1. Analizės, refleksijos / savirefleksijos įgūdžiai.
2. Mokėjimas mokytis.
3. Savarankiškumas.
4. Organizuotumas / vadybinė kompetencija.
5. Patikimumas.

SOCIALINĖS KOMPETENCIJOS:

6. Bendravimas.
7. Kompetencija būti ir dirbti grupėje / komandoje.
8. Empatija ir įsijautimas.
9. Konfliktų valdymo kompetencija.
10. Darbas su įvairove grupėje.

DALYKINĖS KOMPETENCIJOS:

11. Neformaliojo ugdymo kompetencija.
12. Paauglystės ir jauno žmogaus pasaulio išmanymas bei jo poreikių atpažinimo gebėjimai.
13. Struktūrinis / konteksto išmanymas.
14. Gebėjimas individualiai dirbti su jaunu žmogumi per ugdomąjį konsultavimą.

METODINĖS KOMPETENCIJOS:

15. Metodų išmanymas ir jų taikymas.
16. Gebėjimas aktualizuoti jaunimo temas.

ATSILIEPIMAI APIE JAUNIMO DARBUOTOJŲ SERTIFIKAVIMO SISTEMĄ

„Mokymai užtruko visus metus. Per juos supratau, kad jaunimo darbuotojas pirmiausia turi labai gerai pažinti save, savo emocinį intelektą, žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, suvokti, kodėl jis pasirinko darbą su jaunimu. Esu girdėjusi skeptišką nuomonę, kad jaunimo darbuotojo darbas neva lengvas: pavyzdžiui, sėdime visi drauge prie ežero, grojame būgnais – tai kas čia per užsiėmimas? Bet iš tikrųjų būnant su jaunimu tu nuolat stebi, klausai, kaip jie bendrauja, kaip jaučiasi – viską fiksuoji ir analizuoji, kad suprastum, kuo gali būti naudingas, kaip gali padėti išspręsti problemas, jei jų yra. Pelnyti pasitikėjimą ir užmegzti santykį su jaunu žmogumi nėra lengva, tai gali trukti gana ilgai, bet šis santykis – pats vertingiausias ir reikšmingiausias tokiaame darbe. Tik taip tu gali pažinti jauną žmogų ir pasiūlyti tai, kas jam reikalingiausia. Jaunimo darbuotojas nėra visagalis, todėl labai svarbu, kad esant didesnėms problemoms jis turėtų į ką kreiptis ir ką pasiūlyti jaunam žmogui, jei pats tam tikroje situacijoje negali padėti. Be to, ne mažiau svarbu pažinoti jauno žmogaus aplinką, turėti ryšių su šeima, mokykla, draugais. Tai nėra lengvas darbas, ypač emociškai prasme, todėl dar kartą grįžtame prie jaunimo darbuotojo vertybių ir požiūrio svarbos, esminio suvokimo, kad darbas su jaunimu, nepaisant jo sudėtingumo, yra didžiausia dovana“, – *sako Karvio Šv. Juozapo parapijos vaikų dienos centro ir Atviros jaunimo erdvės „KitOKs kaimas“ socialinė darbuotoja, jaunimo darbuotoja Agnė Prokopaitė.*

„Su jaunimu dirbu jau daugiau nei dešimt metų. Mokymai buvo labai naudingi ir dėl žinių, kurias gavau, ir dėl to, kad susibūrė su jaunimu dirbantys žmonės iš visos Lietuvos. Labai įdomu buvo išgirsti apie tai, kokia buvo Lietuvos jaunimo politikos pradžia, kaip dirbo šios srities pradininkai, kaip keitėsi šis darbas ir pats jaunimas. Būdami mokymuose diskutavome, kad ir patys turime stiprėti, todėl įkūrėme Jaunimo darbuotojų asociaciją. Tokia asociacija susikūrė, nes atsirado poreikis tvirtai atstovauti jaunimo darbuotojų, jaunimo interesams. Vis dar yra nemažai žmonių, galvojančių, kad jaunimo darbuotojai ir jaunimo centrai išvis nereikalingi, o jeigu reikalingi – tai turi būti „nematomi“, kažkur už kampo. Iš tiesų šių jaunimo politikos dalykų vis dar bijomasi, jie nepažįstami, todėl, būdami drauge, būsime stipresni, lengviau pasieksime ir ministrus, ir departamento direktorius. Kad ir pas mokyklos direktorių nuėję jausimės tvirčiau – bus geriau žinant, jog yra tokių žmonių, profesionaliai dirbančių neformaliojo jaunimo ugdymo srityje, kad jaunimo darbuotojų išsakytos įžvalgos, argumentai, pastebėjimai yra svarbūs“, – *sako Alytaus miesto bendruomenės centro specialistas darbui su jaunimu Egidijus Didžiulis.*

„Su vaikais dirbu jau seniai ir galiu pasakyti, kad man sekasi prisikviesti vaikus įvairioms veikloms. Dirbu ir su vyresniais – devintų, dešimtų klasių mokiniais. Visi kartu – net berniukai – su mielu noru mokosi ir austi, ir maistą gaminti. Esu įgyvendinusi ne vieną neformaliojo ugdymo projektą, todėl labai nu-džiugau, kai atsirado galimybė gauti jaunimo darbuotojo sertifikatą. Dalyvavau visuose moduluose ir galiu pasakyti, kad man viskas labai patiko, su lektoriais ypač sekėsi, visi mokymai, kuriuos vadinu sesijomis, suteikė labai daug žinių, įkvėpimo ir ryžto toliau dirbti su jaunimu. Esu senesnės kartos žmogus, mes kitaip žiūrėdavome ir į vaiką, ir į jo ugdymą. Dirbam kaip dirbom, gyvenam kaip gyvenom, bet kai pradėjau mokytis, padariau labai daug atradimų, sužinojau, kad viską, ką dariau, galima daryti kitaip. Anksčiau mes nereflektuodavome, nežaidėme energijos suteikiančių žaidimų, užsiėmimų pradžioje neklausdavome, kaip jaučiasi vaikai, kaip jiems sekasi. Po mokymų ir pati pradėjau skaityti knygas apie vaikų ugdymą, žiūrėti mokomuosius filmus. O lektorių parašyta knyga dabar visada guli ant stalo, juokauju, kad ji – kaip Šventasis Raštas: jei ko nežinai, gali paieškojęs ten rasti. Dabar visiems sakau: po mokymų dirbu, mąstau ir su savo šeima, anūkais būnu labai europietiška. Visą išmintį ir įkvėpimą, kuriuos gavau per mokymus, ketinu pritaikyti naujame projekte su jaunimu“, – *sako Klaipėdos rajono Agluonėnų jaunimo darbuotoja ir tautodailininkė Rimantė Šalčiuvienė.*

KOKYBIŠKO DARBO SU JAUNIMU PLĖTRA: JAUNIMO ORGANIZACIJOS

GERINANT JAUNIMO ORGANIZACIJŲ VEIKLOS KOKYBĘ

Veiksmingam jaunimo politikos įgyvendinimui didelę reikšmę turi jaunimo ir su jaunu dirbančios organizacijos. Svarbu, kad jos būtų įgudusios ir patyrusios tarpininkės tarp jaunimo ir valstybinių organizacijų bei aktyviai dalyvautų įgyvendinant jaunimo politiką. Todėl JRD prie SADM Projekto metu didelis dėmesys skirtas nacionalinių ir regioninių jaunimo organizacijų stiprinimui.

Idėja

Viena iš svarbiausių JRD prie SADM Projekto veiklų – jaunimo organizacijų veiklos kokybės vertinimas, rekomendacijų joms teikimas ir šių rekomendacijų įgyvendinimas. Svarbu ir dešimties mokymų jaunimo ir su jaunu dirbančioms organizacijoms vykdymas Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos ir Vilniaus apskrityse. Mokymų metu šių organizacijų atstovai mokėsi viešojo kalbėjimo, interesų atstovavimo, gilinosi į nacionalinę jaunimo politiką, viešąją komunikaciją, bendradarbiavimą su valstybinėmis institucijomis.

Tikslai

Kruopštus jaunimo organizacijų veiklos vertinimas leidžia joms instituciškai stiprėti, jų nariai įgyja daugiau įgūdžių, padedančių kurti visavertę aplinką jaunam žmogui ir bendradarbiauti su valstybinių ir savivaldybės institucijų atstovais. Mokymai šių organizacijų atstovams didina jų kompetencijas, padeda pažinti ir taikyti savo darbe efektyvaus bendradarbiavimo principus. Visa tai padeda jaunimo organizacijoms stiprinti savo politinę įtaką ir tinkamai atstovauti jaunimui.

PASIRUOŠIMAS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ STIPRINIMUI

Vertinti jaunimo organizacijas ir taip skatinti jų veiklos tobulinimą JRD prie SADM pradėjo įgyvendindamas projektą „Partnersystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“. Projekto metu buvo sukurta Nacionalinė jaunimo organizacijų veiklos kokybės gerinimo metodika. Šis dokumentas nurodo kryptis, pagal kurias jaunimo organizacijos turi sekti savo veiklą, matuoti veiklos rezultatus ir pagal juos kelti naujus veiklos tikslus.

Pradžia

2012 m. JRD prie SADM pakvietė jaunimo organizacijas iš visos Lietuvos teikti paraiškas ir dalyvauti veiklos kokybės vertinime. Veikloje dalyvauti panoro 21 jaunimo organizacija. Departamentas atrinko 16 dalyvių: 9 nacionalines ir 7 regionines jaunimo organizacijas. Vėliau atsiradus galimybei buvo įvertintos dar 2 jaunimo organizacijos.

Vertinimo dalyvės

NACIONALINĖS JAUNIMO ORGANIZACIJOS:

- AIESEC Lietuva;
- Europos studentų teisininkų asociacijos Lietuvos nacionalinė grupė ELSA Lietuva;
- Lietuvos jaunimo sąjunga;
- Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjunga;
- Lietuvos medicinos studentų asociacija;
- Lietuvos psichologijos studentų asociacija;
- Lietuvos sakaliukų sąjunga;
- Jaunimo organizacija „Unusual projects“;
- Lietuvos krikščioniškojo jaunimo blaivybės sąjunga „Žingsnis“;
- Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija (LKJA).

REGIONINĖS JAUNIMO ORGANIZACIJOS:

- Rietavo savivaldybės jaunimo ir jaunimo organizacijų sąjunga „Rietavo apskritis stalas“;
- Šilalės rajono visuomeninių organizacijų sąjunga „Apskritis stalas“;
- Utenos visuomeninių organizacijų sąjunga „Apskritis stalas“;
- Alytaus visuomeninių organizacijų sąjunga „Apskritis stalas“;
- Jonavos rajono jaunimo visuomeninių organizacijų sąjunga „Apskritis stalas“;
- Joniškio rajono jaunimo sąjunga „Apskritis stalas“;
- Kalvarijos savivaldybės jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritis stalas“;
- Kauno jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritis stalas“.

JAUNIMO ORGANIZACIJŲ STIPRINIMO VEIKLOS PASIEKIMAI

Jaunimo organizacijų vertinimo rezultatai

- Vertinant jaunimo organizacijų veiklą, kiekviena organizacija dalyvavo šios veiklos įgyvendinimo cikle, kurį sudarė mokymai ir konsultacijos. Jiems skirta 240 dienų, t. y. kiekviena dalyvaujanti organizacija turėjo po 5 trijų dienų renginius.
- Savo organizacijos veiklos vertinimo, rekomendacijų rengimo ir jų įgyvendinimo procese iš viso dalyvavo daugiau nei 1262 jaunimo organizacijų narių.
- Parengta 18 organizacijų veiklos efektyvumo įvertinimų ir kreivių, tiek pat rekomendacijų veiklos kokybei gerinti, metinių veiklos planų ir metinių veiklos planų įgyvendinimo ataskaitų.
- Visų vertintų organizacijų atnaujinti metiniai veiklos planai ir parengtos šios veiklos ciklo įgyvendinimo ataskaitos.

Nustatyti svarbiausi iššūkiai jaunimo organizacijose:

- dažna lyderių kaita (kas 1–2 metus);
- valdybų kaita;
- patirties perdavimo mechanizmo trūkumas;
- motyvacijos stoka;
- vidiniai nesutarimai;
- įvaizdžio trūkumas;
- aktyvo trūkumas;
- finansų stabilumo trūkumas;
- organizacijų valdymo žinių ir patirties trūkumas.

Pateiktos esminės rekomendacijos:

- bendro kokybės vadybos standarto jaunimo organizacijoms sukūrimas;
- nacionalinių ir regioninių jaunimo organizacijų veiklos vertinimų atlikimas kas 2 metus;
- organizacijų metodiniam palaikymui skirti mentorius;
- organizacijų monitoringo kas 3 mėnesius atlikimas;
- standartinio dokumentų paketo, kurį laisvai galėtų naudoti bet kuri jaunimo organizacija, parengimas;
- bendrų IT sprendimų jaunimo organizacijose įdiegimas, padedantis dalytis turima informacija;
- veiklos rodiklių stebėsenos ir kontrolės sistemos įdiegimas;
- procesinio mąstymo jaunimo organizacijose įgyvendinimas;
- regioninių organizacijų veiklumo skatinimas, nuolatinis domėjimasis jų veikla, monitoringo ir kontrolės vykdymas;
- skatinimas jaunimo organizacijas daugiau bendradarbiauti su verslo sektoriumi, t. y. organizacijų verslumo skatinimas.

Nuomonė iš pirmų lūpų

„Jautėme, kad pati organizacija stovi vietoje, buvo apleistas ryšis su daugeliu teritorinių skyrių, išnykusi organizacinė struktūra. Dalyvavimą vertinimo procese suvokėme kaip puikią galimybę pamatyti dabartinę situaciją ir gauti pasiūlymų iš profesionalių lektorių, ką reikėtų taisyti. Pirmasis susitikimas su lektoriais buvo sudėtingas abiem pusėms. Ėmėmės peržiūrėti organizaciją iš pagrindų, naudojome nacionalinę jaunimo organizacijų veiklos kokybės gerinimo metodiką. Po atlikto vertinimo rekomendacijas rengėme visi kartu, mums talkino ir lektoriai. Pastebėjome, kad rekomendacijose dažnai pasitaikydavo tokie žodžiai: „sukurti sistemą“, „reglamentuoti“ ir pan. Tai signalizuoja, kad informaciją apie organizacijos veiklos principus nebeužtenka perduoti žodžiu iš kartos į kartą, kaip tai buvo daroma anksčiau. Aišku, tai, kas buvo užrašyta rekomendacijose, mums, kaip jauniems savanoriams, gana nauji dalykai, žinoma, kad lengva nebus, tačiau šiandien veiklos kokybės vertinimo naudą akivaizdžiai matome. Džiaugiamės tiek nauja, jau prigyjančia organizacijos struktūra, tiek vėl stiprėjančiu ryšiu su organizacijos skyriais ir kitomis organizacijomis. Kartais pagalvojame – kur būtume nuėję, jei nebūtume dalyvavę šiame projekte. Įsivaizduoti išties sunku. Dabar ypač smagu dalyvauti renginiuose drauge su kitais žmonėmis, dirbančiais su jaunimu, ir jausti, kad jie iš tolo atpažįsta „žingsniečius“ ir žino, ką veikia mūsų organizacija. Tai puikus įrodymas, kad organizacija atsigauna ir stiprėja“, – **džiaugiasi Lietuvos krikščioniškojo jaunimo blaivybės sąjungos „Žingsnis“ pirmininkas Laurynas Ginkus.**

PASIEKTI REZULTATAI

Tyrimai užtikrina faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką Lietuvoje.

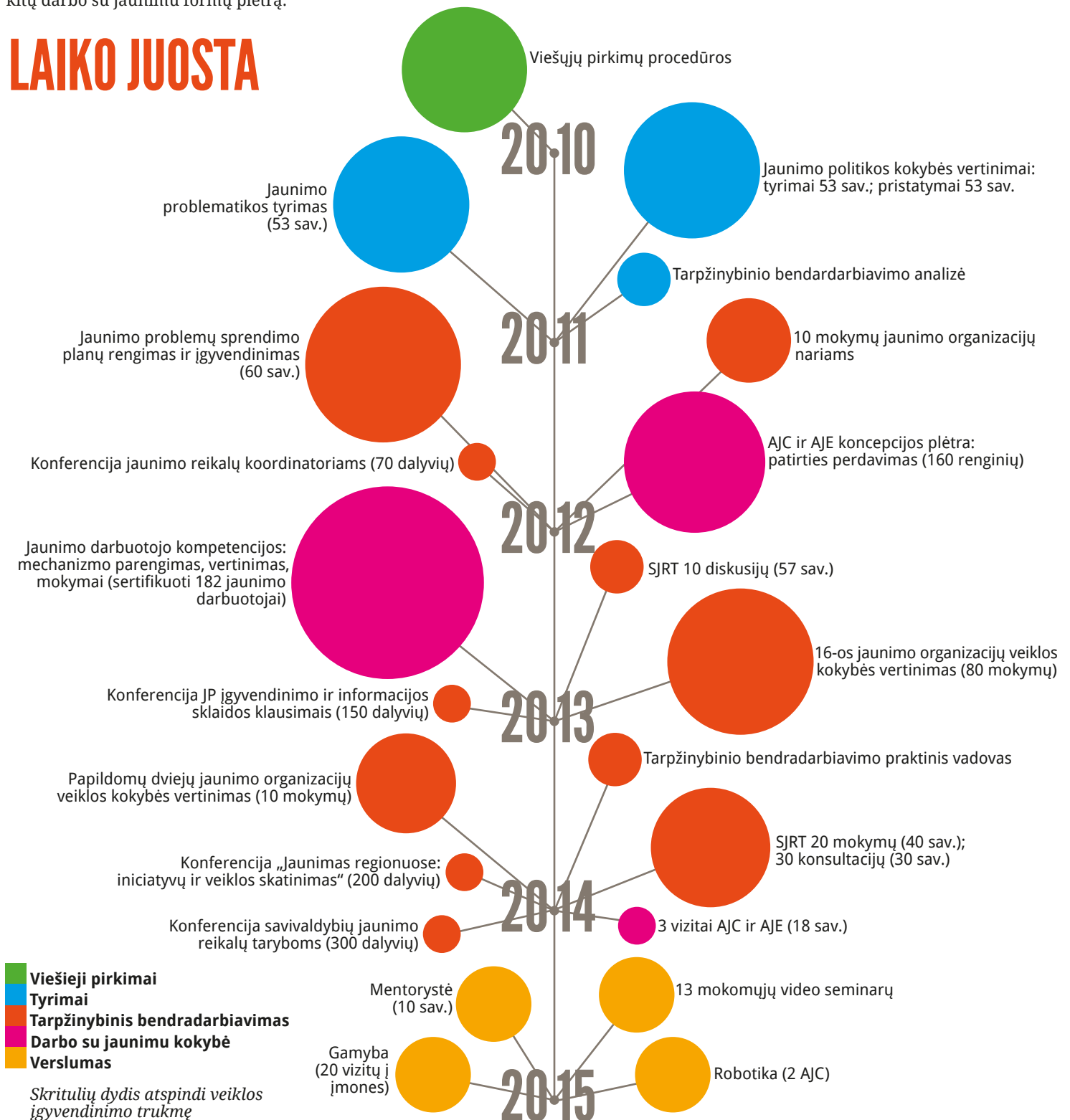
Įteisinta jaunimo darbuotojo veikla užtikrina kokybiško darbo su jaunimu plėtrą.

Atvirų jaunimo centrų ir erdvių kūrimasis paskatina kitų darbo su jaunimu formų plėtrą.

Aktyvus dialogas suartino geografiškai ir instituciškai nutolusius jaunimo politikos veikėjus ir įgalino konkrečias jaunimo problemas spręsti tuos, kurie yra arčiausiai jauno žmogaus.

Jaunimo organizacijų veiklos kokybės gerinimo vertinimai padėjo jaunimo organizacijoms stiprinti savo politinę įtaką bei veiklą ir tinkamai atstovauti jaunimui.

LAIKO JUOSTA

Jaunimo reikalų departamentas
prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

A. Vivulskio g. 5, LT-03162 Vilnius

Tel. (8 5) 246 0885

Faks. (8 5) 249 6354

El. paštas: info@jrd.lt

www.facebook.com/jaunimas

www.youtube.com/jaunimopolitika

**JRD prie SADM įgyvendinamas projektas „Integruotos jaunimo politikos plėtra“
(projekto Nr. VP1-4.1-VRM-07-V-01-002), finansuojamas Europos socialinio fondo
ir Valstybės biudžeto lėšomis.**

www.ijpp.lt

MOKSLAS • EKONOMIKA • SANGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

